

OBRAZ MLADEJ HRDINKY NA PAPIEROVOM PLATIDLE

muži išli na križiacke výpravy, ako aj mnohé bezmenné ženy, ktoré sa prezliekali za mužov a zúčastňovali sa (nielen) vojen.

Emilia Platerová je jednou z najznámejších postáv romantizmu, symbolom vlastenectva a boja za nezávislosť. Narodila sa v roku 1806 vo Vilniuse a pochádzala zo šľachtickej rodiny s vlasteneckými tradíciami. Emilia dostala veľmi starostlivú výchovu. Jazdila na koni, venovala sa šermu i poľovaniu.

Na prelome rokov 1830 a 1831 prebiehalo novembrové povstanie za oslobodenie Poľska spod ruskej nadvlády. Emilia bola jedným z prvých iniciátorov odboja v Litve, ako žena sa však nesmela zúčastňovať na zasadnutiach riadiaceho výboru vo Vilniuse. Ostrihaná, v mužskom oblečení a vyzbrojená spolu so svojou spoločníčkou Marylou Prószyńskou vytvorili niekoľko stočlennú povstaleckú jednotku. Za statočnosť a odvahu poľský generál Dezydery Chłapowski udelil Emilii čestnú hodnosť kapitána a poveril ju velením 1. roty 1. litovského pešieho pluku.

Keď generál Chłapowski rozhodol zložiť zbrane a prekročiť hranicu Východného Pruska, povedala: „*Bolo by lepšie zomrieť, ako skončiť s takýmto ponížením.*“ Aby mohla pokračovať v boji, rozhodla sa pripojiť k povstaleckým silám v oblasti Varšavy. Únava, hlad, nespavosť a ťažkosti na cestách podlomili jej zdravie a obrali o fyzické sily. Napriek láskyplnej starostlivosti, ktorou bola obklopená, Emilia Broël-Platerová zomrela 23. decembra 1831. Mala 25 rokov. Pochovali ju na cintoríne v Kopciowe (dnes mesto v Litve, lit. Kapčiamiestis).

Bankovka, Zlotý, päťdesiat, Poľsko, 1941, evidenčné číslo N-24454. Na líci bankovky je vpravo umiestnený portrét Emilie Platerovej podľa kresby Achilla Devériu. Vľavo je súsošie ženy. Stred vyplňa nápis veľkými písmenami vo farbe zelenej: BANK/EMISYJNY/W POLSCE. Pod ním nominálna hodnota bankovky slovom, miesto Krakov i dátum emisie 1. augusta 1941 a podpisy: Feliks Młynarski (prezident banky), Rudolf Jędrzejowski (viceprezident). V netlačennom poli umiestnené červeným písmom sériové číslo E0951430 s hodnotou „50“. V strede vodoznak, alebo priesvitná kresba strážcu Bielovežského lesa. Autorom bankovky je Leonard Sowiński.

V strede bankovky pohľad na budovu Sukiennice, súčasť mesta Krakov – renesančný objekt slúžil ako centrum trhoviska a patrí medzi ústredný architektonický prvok hlavného námestia (nad vyobrazením nominálna hodnota bankovky písmom: PIĘCDZIESIAT ZŁOTYCH)

Bankovka, Zlotý, dvadsať, Poľsko, 1941, evidenčné číslo N-24455. Na lícnej strane vpravo portrét Emilie Platerovej podľa kresby Achilla Devériu, vľavo znázornené súsošie matky s deťmi.

Na rube bankovky kráľovský hrad Wawel v Krakove, po stranách stvárnené alegorické postavy

2024 © Hornonitrianske múzeum v Prievidzi
Spracovala: Mgr. Miroslava Kováčová
Jazyková korektúra: Jozef Pekár

LITERATÚRA:

Banknoty z okresu II wojny światowej w zbiorach Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju [online]. Duszniki-Zdrój : Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju, 2019. 63 s. ISBN 978-83-60990-51-3. Dostupné na internete: <https://muzeum-papiernictwa.pl/wp-content/uploads/2019/09/Banknoty-II-wojna_katalog_2019-08-26.pdf>.